

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.04.2008, sp. zn. KSHK 41 INS 128/2008, 1 VSPH 8/2008-P-

Číslo: 49/2009

Právní věta:

K zachování lhůty k podání přihlášek stanovené insolvenčním soudem v rozhodnutí o úpadku postačí, je-li přihláška posledního dne lhůty odevzdána orgánu, který má povinnost písemnost doručit (§ 57 odst. 3 o. s. ř.).

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 29.04.2008

Spisová značka: KSHK 41 INS 128/2008, 1 VSPH 8/2008-P-

Číslo rozhodnutí: 49

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Doručování v civilním řízení, Lhůty v insolvenčním řízení

Předpisy: § 136 IZ

§ 57 odst. 3 o. s. ř.

§ 7 odst. 1 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Krajský soud v Hradci Králové v insolvenčním řízení dlužníka C. m., s.r.o. (dále jen dlužník), usnesením ze dne 29. 2. 2008 v bodě I. výroku odmítl přihlášku věřitele p. k. S., s. r. o. (dále jen odvolatel) a v bodě II. výroku ho uvědomil o tom, že právní mocí rozhodnutí jeho účast v insolvenčním řízení končí.

V odůvodnění usnesení soud zejména uvedl, že dnem 22. 1. 2008 bylo na základě insolvenčního návrhu dlužníka zahájeno insolvenční řízení, v němž usnesením ze dne 25. 1. 2008 rozhodl, že se zjišťuje úpadek dlužníka, prohlásil na jeho majetek konkurs s tím, že bude projednáván jako konkurs nepatrný, insolvenčním správcem ustavil Ing. M. D. a vyzval věřitele, aby přihlásili své pohledávky do 30 dnů ode dne rozhodnutí o úpadku na předepsaném formuláři. Zároveň je s odkazem na § 173 odst. 1 insolvenčního zákona (dále jen IZ) poučil o tom, že k přihláškám, které budou podány později, insolvenční správce nepřihlíží a takto opožděně uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují.

Dále soud uvedl, že stanovená lhůta k přihlášení pohledávek má hmotněprávní povahu, a proto musí

být přihláška nejpozději posledního dne lhůty doručena soudu. Jelikož se zároveň jedná o lhůtu prekluzivní, její dodržení soud zkoumá z úřední povinnosti. Usnesení o úpadku, jímž byl odvolatel vyzván k uplatnění svého nároku ve lhůtě 30 dnů ode dne tohoto rozhodnutí, bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku dne 25. 1. 2008. Lhůta pro uplatnění práva tak počala běžet dne 26. 1. 2008 a její konec připadl na 25. 2. 2008. Odvolatel však uplatnil svůj nárok u zdejšího soudu až dne 26. 2. 2008, a tedy opožděně. Soud proto postupoval dle § 185 IZ a rozhodl, jak uvedeno výše.

Toto usnesení Krajského soudu v Hradci Králové napadl odvolatel včasným odvoláním, v němž požadoval, aby je odvolací soud zrušil. Namítal, že lhůta k přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení stanovená rozhodnutím o úpadku nemá hmotněprávní povahu, jak dovodil soud prvního stupně, ale jde o lhůtu procesněprávní. Taková lhůta je dle § 57 o. s. ř. zachována, je-li poslední den lhůty učiněn úkon u soudu nebo podání odevzdáno orgánu, který má povinnost je doručit, a jelikož odvolatel podal přihlášku k poštovní přepravě dne 22. 2. 2008, podal ji včas. Stran charakteru lhůty k přihlašování pohledávek do insolvenčního řízení vyšel odvolatel z nálezu Ústavního soudu sp. zn. [III. ÚS 545/99](#), který ve vztahu k lhůtě pro přihlašování pohledávek do konkursu stanovené v § 22 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání (dále jen ZKV) vyslovil, že tuto lhůtu je nutno interpretovat a aplikovat jako lhůtu procesněprávní (a tomu odpovídajícím způsobem počítat i její plynutí). Tento závěr odůvodnil zejména tím, že účelem lhůty obsažené v § 22 odst. 2 ZKV je stanovit konečný termín pro uplatnění pohledávky věřitele v konkursním řízení a vytvořit tak soudu procesní možnost rychlého rozhodování, přičemž opožděné podání přihlášky (její nepodání) nemá za následek zánik hmotného práva, nýbrž pouze procesní důsledky vyloučení z konkursního řízení (resp. neúčasti v něm), a tím zmenšení pravděpodobnosti jejího uspokojení. Hmotné právo (pohledávka) však dále trvá a může být naplněno mimo konkursní řízení (po uplynutí promlčecí lhůty i jako právo naturální). Odvolatel má za to, že není důvodu, aby uvedené závěry Ústavního soudu nebyly aplikovány také na lhůtu k přihlášení pohledávek stanovenou dle § 136 odst. 2 písm. d) ZKV rozhodnutím o úpadku, když nepřihlášení pohledávky v této lhůtě podle § 173 odst. 1 IZ rovněž nemá za následek zánik pohledávky, ale jen procesní důsledek spočívající v jejím vyloučení z insolvenčního řízení (pozdě uplatněné pohledávky se v něm neuspokojují). I důvodová zpráva k § 173 až 202 IZ uvádí, že úprava přihlášek pohledávek v zásadě navazuje na platnou právní úpravu (úpravu ZKV), koncepčně je s ní ve shodě a přináší jen drobné změny představující zpřesnění, jež vyplývají z aplikační praxe. Za drobnou změnu či zpřesnění by podle odvolatele zajisté nebylo možno považovat změnu charakteru lhůty k podání přihlášky do insolvenčního řízení. Podle důvodové zprávy zákonodárce v souvislosti s koncepčními změnami nové právní úpravy provedené IZ, mezi něž patří i možnost věřitelů uplatnit právo přihlášku již v před rozhodnutím o úpadku, opustil úpravu obsaženou v § 22 odst. 2 ZKV s tím, že konečná propadná lhůta k podání přihlášek je lhůta určená insolvenčním soudem (v zákonem stanoveném rozmezí) v rozhodnutí o úpadku. Podle odvolatele však nelze přehlédnout, že v případech, jakým je i posuzovaná věc, kdy několik dnů po doručení insolvenčního návrhu dlužníka je zjištěn jeho úpadek se současným prohlášením konkursu na jeho majetek, a lhůta k přihlášení pohledávek je dle § 136 odst. 3 IZ stanovena soudem v nejkratší možné délce 30 dnů, je přihlašovací lhůta dokonce kratší, než jakou stanovil ZKV (podle něj činila minimálně 3 měsíce od prohlášení konkursu). Jestliže by navíc měla být lhůta k přihlášení pohledávek do insolvenčního řízení nazírána jako hmotněprávní, byla by pro účastníky fakticky ještě zkrácena požadavkem podat přihlášku k poštovní přepravě s dostatečným předstihem tak, aby posledního dne lhůty již došla soudu, a takové zkrácení lhůty zákonodárce jistě nezamýšlel. Odvolatel je také přesvědčen o tom, že pokud by lhůta k přihlášení pohledávek do insolvenčního řízení měla být hmotněprávní, jistě by to zákonodárce výslovně vyjádřil, jak to učinil např. v případě lhůty pro podání žaloby na určení, že pohledávka věřitele stále trvá, podané dle § 186 odst. 2 IZ, jenž stanoví, že žaloba musí být podána proti insolvenčnímu správci ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy přihlášenému věřiteli bylo doručeno rozhodnutí podle odstavce 1, přičemž lhůta pro podání žaloby je zachována, dojde-li nejpozději posledního dne lhůty soudu, a nebyla-li žaloba podána včas, platí, že pohledávka přihlášeného věřitele zanikla.

Vrchní soud v Praze zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Vrchní soud v Praze přezkoumal napadené usnesení i řízení jeho vydání předcházející a dospěl k následujícím zjištěním a závěrům:

Podle § 173 odst. 1 IZ věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují.

V rozhodnutí o úpadku insolvenční soud dle § 136 odst. 2 písm. d) IZ vyzve věřitele, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, aby tak učinili ve stanovené lhůtě, a poučí je o následcích jejího zmeškání dle § 173 odst. 1 IZ. Stanovená lhůta k přihlášení pohledávek nesmí být kratší třiceti dnů a delší dvou měsíců (§ 136 odst. 3 IZ), a je-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, činí tato lhůta 30 dnů (§ 136 odst. 4 IZ).

Podle § 185 IZ nastala-li v průběhu insolvenčního řízení skutečnost, na základě které se podle tohoto zákona k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce nepřihlíží, insolvenční soud odmítne přihlášku rozhodnutím, proti kterému je odvolání přípustné a které se doručuje zvláště přihlášenému věřiteli, dlužníku a insolvenčnímu správci; odvolání proti němu může podat jen přihlášený věřitel. Právní mocí takového rozhodnutí účast tohoto věřitele v insolvenčním řízení končí; o tom insolvenční soud přihlášeného věřitele uvědomí ve výroku rozhodnutí.

V daném případě soud prvního stupně dle § 185 IZ odmítl odvolatelovu přihlášku s odvodněním, že se k ní dle § 173 odst. 1 IZ nepřihlíží, když rozhodnutím o úpadku ze dne 25. 1. 2008 stanovil věřitelům třicetidenní lhůtu k podání přihlášek, a jelikož jde podle jeho názoru o lhůtu hmotněprávní, která by byla zachována, jen pokud by posledního dne této lhůty, jež připadl na 25. 2. 2008, byla přihláška podána u soudu, je odvolatelova přihláška opožděná, neboť soudu došla až dne 26. 2. 2008.

Odvolatel brojil proti závěru o opožděnosti jeho přihlášky námitkou, že soud prvního stupně lhůtu k podání přihlášek stanovenou rozhodnutím o úpadku nesprávně posoudil jako lhůtu hmotněprávní, ačkoli podle odvolatele je lhůtou procesněprávní, již ve smyslu § 57 odst. 3 o. s. ř. také dodržel, když před uplynutím stanovené lhůty předal přihlášku k poštovní přepravě.

V otázce charakteru lhůty k podání přihlášek stanovené dle § 136 odst. 2 písm. d) IZ ve spojení s § 136 odst. 3 nebo 4 IZ v rozhodnutí o úpadku, jež je pro posouzení zachování této lhůty podstatná, zastává odvolací soud názor, že nejde o lhůtu hmotněprávní, jak dovodil soud prvního stupně, nýbrž o lhůtu procesněprávní.

K právnímu institutu lhůty se vyslovil Ústavní soud mimo jiné právě v odvolatelem zmiňovaném nálezu ze dne 3. 2. 2000, sp. zn. [III. ÚS 545/99](#) (publikovaném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 18/2000), kde vyslovil, že smyslem tohoto institutu obecně je snížení entropie (neurčitosti) při uplatňování práv, resp. pravomocí, časové omezení stavu nejistoty v právních vztazích, urychlení procesu rozhodování s cílem reálného dosažení zamýšlených cílů. Normativní vymezení času pro uplatnění práv přitom může dopadat jak do oblasti hmotných, tak do oblasti procesních subjektivních práv, a v této souvislosti je třeba rozlišovat lhůty hmotně-právní a lhůty procesněprávní (jakož i s nimi spojené rozdíly v jejich počítání).

Odlišnost v počítání hmotněprávních a procesněprávních lhůt spočívá v tom, že na rozdíl od hmotněprávní lhůty, jež je zachována, jen pokud je podání, jímž je právo uplatňováno, nejpozději v poslední den lhůty podáno již u soudu, k zachování procesněprávní lhůty postačí, je-li podání

posledního dne lhůty odevzdáno orgánu, který má povinnost je doručit (§ 57 odst. 3 o. s. ř.).

Pro interpretaci povahy lhůty k podání přihlášek stanovené rozhodnutím o úpadku považuje odvolací soud za podstatné, že zatímco u určovacích žalob vzešlých z popření pohledávky v insolvenčním řízení (viz § 198 odst. 1 a § 199 odst. 1 IZ), u excindační žaloby (viz § 225 odst. 2 IZ) či u žaloby na určení, že pohledávka nadále trvá (viz § 186 odst. 2 IZ), zákon stanoví, že lhůty k podání těchto žalob jsou zachovány, dojdou-li nejpozději posledního dne lhůty soudu, a tedy výslovně je koncipuje jako lhůty hmotněprávní, lhůtu k podání přihlášek tímto způsobem nevymezuje. Z uvedeného je zřejmé, že v zájmu právní jistoty a předvídatelnosti práva zvolil zákonodárce metodu, kdy hmotněprávní lhůtu k uplatnění práv v insolvenčním řízení, jež je z hlediska jejího počítání oproti lhůtě procesněprávní pro účastníky „méně příznivá“, stanoví v IZ výslovně, přičemž v případě žalob z popření pohledávek a excindačních žalob je zachován hmotněprávní charakter lhůt k jejich podání tak, jak jej ve vztahu k těmto žalobám podávaným dle ZKV dovodila konstantní judikatura. Stran lhůty k podání přihlášek zakotvené v § 22 odst. 2 ZKV naopak vycházela dosavadní judikatura ze závěru výše citovaného nálezu Ústavního soudu sp. zn. [III. ÚS 545/99](#), podle nějž je tuto lhůtu nutno interpretovat i aplikovat jako lhůtu procesněprávní (a tomu odpovídajícím způsobem počítat i její plynutí).

Za situace, kdy IZ (na rozdíl od jiných případů uplatnění práva v insolvenčním řízení) lhůtu k podání přihlášek stanovenou rozhodnutím o úpadku dle § 136 odst. 2 písm. d) IZ nedefinuje způsobem, z něž by vyplýval její hmotněprávní charakter, je podle názoru odvolacího soudu namíste, aby ve smyslu výše uvedené judikatury Ústavního soudu byla i tato lhůta (stejně jako přihlašovací lhůta dle § 22 odst. 2 ZKV) aplikována coby lhůta procesněprávní, když v rozhodných aspektech jsou tyto lhůty koncipovány obdobně. I lhůta stanovená dle § 136 odst. 2 písm. d) IZ totiž představuje konečnou propadnou lhůtu k přihlášení pohledávek, s jejímž zmeškáním (s opožděným podáním přihlášky) je přímo spojen pouze procesní důsledek vyloučení z insolvenčního řízení (resp. neúčasti v něm), nikoli zánik hmotného práva (pohledávky), jež nadále trvá. Na tom nic nemění skutečnost, že v případě řešení dlužníkovy úpadku oddlužením může dojít po jeho splnění k osvobození dlužníka od placení dluhů (ztrátě jejich vymožitelnosti) i ve vztahu k pohledávkám, které byly přihlášeny opožděně (§ 414 odst. 2 IZ), anebo že takové pohledávky v případě řešení úpadku reorganizací bez náhrady zaniknou účinností schváleného reorganizačního plánu (§ 356 odst. 1 IZ). Naopak, tyto okolnosti jen podporují závěr, že není-li konečná lhůta k podání přihlášek stanovena zákonem výslovně jako hmotněprávní, je nutno ji interpretovat „ve prospěch“ dlužníkových věřitelů jako lhůtu procesněprávní. Z hlediska těchto závěrů nemá žádného významu skutečnost, že účinky stanovení promlčecí doby (popř. prekluze) nastávají v případě uplatnění pohledávky přihláškou (stejně v případě jejího uplatnění žalobou) až dnem, kdy dojde soudu, a že tento důsledek je pro případ přihlášky do insolvenčního řízení spojen speciálně až s jejím doručením (příslušnému) insolvenčnímu soudu (§ 173 odst. 4 IZ).

Z uvedeného je zřejmé, že s ohledem na procesněprávní charakter lhůty pro podání přihlášek, již soud v rozhodnutí o úpadku stanovil, a s ohledem na to, že odvolatel svoji přihlášku, jež soudu došla až po uplynutí uvedené lhůty, doručoval soudu prostřednictvím poštovní přepravy, je pro posouzení včasnosti jeho přihlášky dle § 173 odst. 1 IZ a tedy i správnosti napadeného usnesení z hlediska naplnění podmínek § 185 IZ rozhodná skutečnost, kdy přihlášku na poštu podal. Protože tuto pro věc zásadní skutečnost soud prvního stupně v napadeném usnesení neuvedl, shledal je odvolací soud nepřezkoumatelným.

Z těchto důvodů postupoval odvolací soud dle § 219a odst. 1 písm. a) a § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř., napadené usnesení zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.